

Waterbergend vermogen

1. Omschrijving

Het waterbergend vermogen houdt in dat de bodem water op kan slaan. Zo wordt het wateroverschot dat op een bepaald moment aanwezig is, vastgehouden tot er water nodig is op een later moment. Water is van levensbelang voor mens, plant en dier. Zelfs in Nederland is de beschikbaarheid van kwalitatief goed water niet altijd vanzelfsprekend. In de winter is er vaak een teveel aan water en in de zomer zijn er soms tekorten. Waterberging en -opslag kunnen een oplossing bieden.

Bestuurlijke en fysieke schaal: Lokaal - Regionaal

2. Valkuilen en kansen

Kans: Klimaatbestendig maken stad.

Kans: Waterberging en -opslag kunnen leiden tot economische en milieubaten. Het in beeld brengen van deze baten helpt partijen bij het nemen van initiatieven om wateroverlast op dit gebied in de toekomst tegen te gaan.

Valkuil: In geval van een te hoge grondwaterstand neemt de draagkracht van de bodem af. Op veen- en kleigronden kan een te lage grondwaterstand echter leiden tot inklinking en als gevolg daarvan bodemdaling.

Kans: Ook de sponswerking van de bodem kan worden gebruikt voor water opslag. De bodem zelf kan ook water vasthouden. De sponswerking van de bodem zou moeten worden gebruikt in tijden van extreme neerslag. Goede drainagemogelijkheden van functionele grasvelden (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Oud-Zuid).

Kans: Ook diepinfiltratie van regenwater is een manier om wateroverlast in de stad te beperken. Ondiepe infiltratieputten kunnen het regenwater van normale regenbuien opvangen. Bij stortbuien wordt het overtollige regenwater in de diepinfiltratieput opgevangen. De diepinfiltratieput past goed in het nieuwe waterbeleid van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen (Gemeente Rijssen-Holten).

Valkuil: Diepinfiltratie gaat altijd gepaard met enige negatieve beïnvloeding van het grondwater (TCB, 2009) en dat is niet toegestaan volgens de KRW/GWR. De TCB concludeert daarom dat diepinfiltratie van afvloeiend hemelwater een uiterst middel is, wanneer blijkt dat geen alternatieven voorhanden zijn.

3. Referentiekader

Grondwaterwet, regelt het beheer van de hoeveelheid grondwater. De regionale invulling daarvan is te vinden in het provinciale waterhuishoudingplan. De Wet Ruimtelijke Ordening (Wro), maakt geen onderscheid tussen boven- en ondergronds bouwen. Dat geldt ook voor bestemmingsplannen.

Een van de doelstellingen van KRW is dat de grondwaterstand geen dusdanige veranderingen mag ondergaan dat significante schade wordt toegebracht aan de aquatische en terrestrische ecosystemen die rechtstreeks van het

grondwaterlichaam afhankelijk zijn. De KRW is in Nederland geïmplementeerd in het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water.

4. Indicatoren

Waterberging en -opslag: grondwaterstand, watervasthoudend vermogen, infiltratie.

5. Actoren

Partijen die baat hebben bij waterberging en -opslag: boeren, tuinders, diensten stadsbeheer, houders van volkstuinjes en bewoners van huizen met tuin, waterwinbedrijven en instellingen die te maken hebben met waterberging en -opslag; Partijen die bezig zijn met de ruimtelijke planning van de gemeente en provincies, projectontwikkelaars, natuurontwikkelaars, oppervlaktewaterbeheerders (waterschappen), burger, bedrijfsleven.

6. Voorbeeld ambitie

Ruimtelijke ordening. Bij het toekennen van ruimtelijke functies eerst in kaart brengen wat de gevolgen zijn voor de waterhuishouding, bodemvruchtbaarheid, verdichting, afdekking en ondergronds ruimtegebruik en overige ruimtelijke functies zal zijn. (Bijvoorbeeld de kansenkaarten voor ondergronds bouwen van provincie Zuid-Holland en Gelderland)

7. Instrumenten en Aanpak

- Ontwerp principes: De veranderingen op het gebied van ruimtelijke ordening beslaan vaak periodes van één generatie of meer. Dit vergt een goede planning. Om de bodem optimaal te gebruiken als buffer voor Waterberging en -opslag is veel communicatie tussen overheden en afdelingen binnen de overheden nodig.
- De gemeente kan zorgen voor communicatie naar de burgers. De burger moet als eerste bewust worden gemaakt dat zij zelf ook bij kunnen dragen aan waterberging en -opslag in hun woonomgeving.

Voorbeelden:

[Gemeente Amsterdam](#), Stadsdeel Oud-Zuid
[Gemeente Rijssen-Holten](#) over diepinfiltratie

8. Relatie met andere thema's

Heeft invloed op het thema:

- Ondergronds ruimtegebruik: Waterberging en -opslag zijn mogelijkheden om de ondergrondse ruimte te gebruiken om water op te slaan in de bodem.
- Verdichting: Waterberging zal hoger zijn in een niet verdichte bodem.
- Afdekking: Bij afdekking van de bodem krijgt de bodem geen kans het water te bergen. Om dit weer te gebruiken voor drogere tijden en om het riool te ontlasten.
- Verdroging: Verdroging heeft effect op natuur in de stad, boven- en ondergrondse biodiversiteit en oxidatie van veen.

- Bodemvruchtbaarheid: Waterbergend vermogen heeft invloed op openbaar groen en boven- en ondergrondse biodiversiteit.

Ondervindt invloed van de thema's:

- Grondwater: Grondwater staat in directe verbinding met de bodem. De grondwaterstand heeft daardoor direct invloed op water vasthoudend vermogen.

9. Informatie

[TCB \(20 april 2009\) Advies](#) diepinfiltratie van afvloeiend hemelwater, TCB A047 [Helpdesk Water](#) voor iedereen die beroepsmatig te maken heeft met waterbeleid, beheer en management.

[Compendium voor de Leefomgeving](#), grondwaterkwaliteit [RuimtexMilieu](#)

10. Wat moet ik en wat mag ik niet als gemeenteambtenaar doen?

Het thema hangt juridische nauw samen met thema 'Grondwater' en 'Ondergronds ruimtegebruik'.

- Wro: In hun plannen geeft het College van Burgemeester en Wethouders aan hoe een gebied eruit dient komen te zien. Om bij de planvorming te komen tot een goede ruimtelijke ordening dient tevens rekening te worden gehouden met ondergronds ruimtegebruik. De plannen dienen niet in strijd te zijn met de plannen van de Ministerraad en de Gedeputeerde Staten.
- Waterwet: De Gemeenteraad/het College van Burgemeester en Wethouders zal worden belast met de zorgplichten voor overtollig hemelwater en grondwater in het stedelijke gebied.
- Daarnaast is de Gemeenteraad/het College van Burgemeester en Wethouders belast met de lokale ruimtelijke inpassing van maatregelen op het gebied van waterkwantiteit en het uitvoeren van milieumaatregelen in het stedelijke gebied ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water.
- Infiltratiebesluit bodembescherming: Het College van Burgemeester en Wethouders mag geen vergunning verlenen. Lozingenbesluit bodembescherming. Website lozingsbesluit.